

Iwona Sterczewska

Wybrane elementy zarządzania kryzysowego

Zeszyt Naukowy 5, 167-180

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wybrane elementy zarządzania kryzysowego

Abstract: The article is characterized by the power and range of actions that they take the state institutions, local governments at different levels of discretion at the time of preparation for / or has already occurred emergencies. Discusses the phases of disaster management, crisis management teams position and tasks Communal, District and Provincial Committee for Crisis Management Cell.

Key words: crisis management, operations center, a state of natural disaster

Streszczenie: Artykuł charakteryzuje uprawnienia i zakres działań, które podejmują instytucje państwowe, samorządowe na poszczególnych szczeblach decyzyjności, w momencie przygotowania do/lub już zaistniałych sytuacji kryzysowych. Omówiono fazy zarządzania kryzysowego, umiejscowienie zespołów zarządzania kryzysowego oraz zadania Gminnych, Powiatowych i Wojewódzkich komórek ds. Zarządzania Kryzysowego.

Słowa kluczowe: zarządzanie kryzysowe, centrum operacyjne, stan klęski żywiołowej

Wprowadzenie

Od kilkunastu lat zauważalna jest w naszym kraju rosnąca tendencja do posługiwania się we wszystkich obszarach życia społecznego, politycznego, gospodarczego itp. pojęciami takimi jak: kryzys, sytuacja kryzysowa, zarządzanie kryzysowe. Pojęcia te Polacy odmieniają w każdym możliwym przypadku, co ma na celu zwrócenie uwagi na wyjątkowość podawanych terminów reprezentujących określone sytuacje. Przytaczane są więc kryzysy polityczne, gospodarcze, militarne czy społeczne. Pojęcia te na stałe weszły już do języka potocznego. Posługują się nimi m.

in. menedżerowie firm, politycy, naukowcy, dziennikarze. Stąd też nie należy się dziwić, że powstał, ogromny chaos pojęciowy, co w konsekwencji implikuje np. błędną interpretację zadań i funkcji poszczególnych komórek grup dyspozycyjnych jak: sztaby, zespoły, czy centra kryzysowe, powołanych do przeciwdziałania lub neutralizacji już zaistniałych zdarzeń ujętych w ramy szerokokorozumianego pojęcia kryzysu. Niejednokrotnie także zarządzanie kryzysowe utożsamia się z ratownictwem lub działaniami „public relations”. Czym więc jest zarządzanie kryzysowe? W świetle Ustawy Zarządzanie kryzysowe „(...) to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do podejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej”¹. Uzupełnieniem powyżej zacytowanej definicji jest określenie: sytuacja kryzysowa² – należy przez to rozumieć sytuację będącą następstwem zagrożenia i prowadzącą w konsekwencji do zerwania lub znacznego naruszenia więzów społecznych przy równoczesnym poważnym zakłóceniu w funkcjonowaniu instytucji publicznych, jednak w takim stopniu, że użyte środki niezbędne do przywrócenia bezpieczeństwa nie uzasadniają wprowadzenia żadnego ze stanów nadzwyczajnych, o których mowa w art. 228 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej³.

Nie ma wątpliwości, że zarządzanie kryzysowe jest domeną działań administracji publicznej. Ogólny i ponadresortowy charakter zarządzania kryzysowego wskazuje w sposób jednoznaczny na jego zakres podmiotowy. Polski porządek prawny określa, iż za bezpieczeństwo państwa

¹ Art. 2 Ustawy o zarządzaniu kryzysowym z dnia 21 maja 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 89 poz. 590 z późn. zm.).

² B. Wiśniewski, *Obrona cywilna w krajowym porządku prawnym. Zbiór wybranych dokumentów*, wyd. WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2008, s. 11.

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483).

odpowiadają właściwe organy władzy. Pomijając nawet kwestie ograniczonego zakresu zadań poszczególnych podmiotów ratowniczych, a także ich równego statusu, które to kwestie już znacząco ograniczają możliwość koordynowania prowadzonych działań przez jedną ze służb, często mamy do czynienia z problemem podejmowania decyzji niosących ze sobą np. zobowiązania finansowe i prawne. Zarządzanie kryzysowe jest funkcją zdolności państwa, której celem jest zapewnienie określonego poziomu bezpieczeństwa jego obywatelom. Zadanie to realizowane jest przez właściwe organy administracji publicznej w oparciu o obowiązujący porządek prawny.

Istota zarządzania kryzysowego w stanie klęski żywiołowej

Stan klęski żywiołowej jest jednym ze stanów nadzwyczajnych. Klęską żywiołową nazywamy katastrofę w przyrodzie, powodującą szkody i zniszczenia na terenach zamieszkałych i użytkowanych przez ludzi (np. wichury, powodzie, trzęsienia ziemi). Klęski żywiołowe są najczęściej trudne do przewidzenia, co uniemożliwia przygotowanie się i ograniczenie szkód. Siła i gwałtowność zjawisk przyrodniczych powodujących klęski żywiołowe jest znacznie większa niż możliwości przeciwstawienia się im, stąd często w trakcie ich występowania ginie wielu ludzi, powstają też ogromne straty materialne⁴.

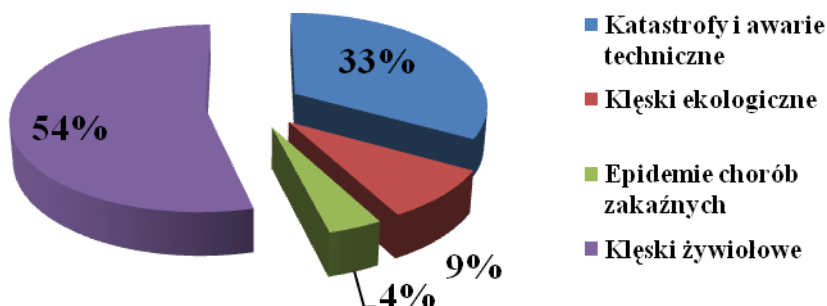
Na podstawie Ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, stan ten wprowadzany jest przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia na wniosek właściwego wojewody lub z własnej inicjatywy. Stan klęski żywiołowej może być wprowadzony dla zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych⁵ noszących znamio-

⁴ *Multimedialna Encyklopedia Powszechna*, Oficyna Wydawnicza FOGRA, Kraków 1998 r.

⁵ Katastrofa lub awaria techniczna to zdarzenie będące wynikiem niekontrolowanych wydarzeń powstałych w trakcie działalności przemysłowej i prowadzących do poważnego niebezpieczeństwa dla człowieka, występującego bezpośrednio lub z opóźnieniem, wewnątrz albo poza przedsiębiorstwem i (lub) dla środowiska

na klęski żywiołowej oraz w celu ich uniknięcia. Stan klęski żywiołowej może być wprowadzony na obszarze, na którym wystąpiła klęska, a także na obszarze, na którym wystąpiły lub mogą wystąpić jej skutki. Wprowadza się go na czas oznaczony, niezbędny dla zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, nie dłuższy jednak niż 30 dni. W okresie 90 dni od dnia zakończenia stanu klęski żywiołowej nie mogą się odbyć wybory ani referendum.

Wykres 1. Procentowy udział poszczególnych kategorii zdarzeń nadzwyczajnych w ogólnym bilansie XX w.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pracy zbiorowej *Wielkie katastrofy XX wieku*, wyd. MUZA S. A., Warszawa 1999 r.

Istotą zarządzania kryzysowego w sytuacji klęski żywiołowej jest planowanie, organizowanie i prowadzenie operacji kryzysowych (obejmuje ono kierowanie działaniami ratowniczymi, ludźmi i organizacjami), któ-

naturalnego, związanych z jedną czy kilkoma niebezpiecznymi substancjami. J. Konieczny, *Bezpieczeństwo publiczne w nagłych i nadzwyczajnych zagrożeniach środowiska*, PANOPTIKOS, Poznań 1995, s. 107.

rych celem jest zapobieganie lub minimalizacja skutków katastrof naturalnych i awarii technicznych. Operacje te ukierunkowane są przede wszystkim na ochronę ludzi, mienia, środowiska i infrastruktury krytycznej. Zapewnienie skutecznej ochrony ludności w sytuacji klęski żywiołowej wymaga zintegrowanego wysiłku wszystkich organów administracji publicznej oraz innych podmiotów społecznych i gospodarczych realizujących zadania w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony. Szczególną rolę w działaniach na rzecz ochrony ludności odgrywa obrona cywilna, służby specjalne, policja, straż graniczna, jednostki ratownictwa (np. straż pożarna) oraz inne wyspecjalizowane agencje, inspekcje i służby. Powaga i intensywność spodziewanej lub realnej klęski żywiołowej będzie wpływać na zakres i ustalanie priorytetów działania. Bez względu jednak na to, do najważniejszych przedsięwzięć zwanych fazami (etapami) zarządzania kryzysowego, które będą realizowane, należą:

- w fazie zapobiegania – prace legislacyjne, badania naukowe, monitoring, wykrywanie i analiza zagrożeń, analiza społeczno-ekonomiczna skutków zagrożeń, planowanie operacyjne, tworzenie rezerw i zapasów, programowanie rozwoju systemu zarządzania kryzysowego, realizacja budowl i systemów zabezpieczających, przygotowanie straży, służb i inspekcji oraz sił zbrojnych do realizacji przewidywanych zadań;
- w fazie przygotowania – weryfikacja planów operacyjnych, ćwiczenia i treningi zgrywające (gry decyzyjne), doraźne szkolenie ludności, odtworzenie rezerw i zapasów, organizowanie stanowisk kierowania, alarmowanie i powiadamianie;
- w fazie reagowania – organizowanie stanowisk kierowania i koordynacji, mobilizowanie służb ratowniczych i ochotników, informowanie władz, środków masowego przekazu i społeczeństwa, alarmowanie, ratownictwo i ewakuacja, udzielanie pomocy poszkodowanym, opieka medyczna, psychologiczna i religijna, zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- w fazie odbudowy – kompleks przedsięwzięć polegający m.in. na przywróceniu niezbędnych, minimalnych standardów życia społecznego

i działalności gospodarczej; odbudowa długoterminowa trwająca aż do kompletnej „odbudowy” całego obszaru dotkniętego klęską.

P. Tyrała wskazuje, że „w (...) Polsce zarządzanie kryzysowe prowadzone jest zgodnie z zasadą jednoosobowego kierownictwa”⁶. Realizują ją organy administracji publicznej (wójt/burmistrz, prezydent miasta, starosta, wojewoda, minister), którym podporządkowane są jednostki organizacyjne administracji zespolonej i niezespolonej oraz różne instytucje i podmioty gospodarcze, niepodlegające im w warunkach normalnych, tzn. kiedy nie występuje sytuacja kryzysowa. Wymienione organy administracji wykonują obowiązki przy pomocy zespołów reagowania kryzysowego. Na szczeblu centralnym jest to Rządowy Zespół Koordynacji Kryzysowej, w województwie wojewódzki zespół reagowania kryzysowego, w powiecie powiatowy zespół reagowania kryzysowego, a w gminie jest to gminny zespół reagowania. W składzie tych zespołów funkcjonują grupy robocze (funkcjonalne) o charakterze stałym i czasowym. Na bazie stałych grup roboczych tworzy się odpowiednio: Gminne Centrum Reagowania, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego, które prowadzą permanentny monitoring i ocenę sytuacji, a w razie nagłego zdarzenia uprawnione są do podejmowania działań ratowniczych. Zespoły reagowania kryzysowego działają odpowiednio w:

- a) Gminnym Centrum Reagowania;
- b) Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego;
- c) Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego;
- d) Rządowym Centrum Koordynacji Kryzysowej.

W czasie stanu klęski żywiołowej właściwy miejscowo wójt (burmistrz, prezydent miasta) kieruje działaniami prowadzonymi na obszarze gminy w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia. W zakresie prowadzonych działań wójt może wydawać polecenia wiążące organom jednostek pomocniczych, kierownikom jednostek organizacyjnych

⁶ P. Tyrała, *Zarządzanie kryzysowe. Ryzyko – Bezpieczeństwo – Obronność*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2001, s. 373.

utworzonych przez gminę, kierownikom jednostek ochrony przeciwpożarowej działających na obszarze gminy oraz kierownikom jednostek organizacyjnych czasowo przekazanych przez właściwe organy do jego dyspozycji i skierowanych do wykonywania zadań na obszarze gminy. Wójt może również zwrócić się do innych jednostek, które mu nie podlegają, a które działają na terenie gminy z wnioskiem o wykonanie czynności niezbędnych w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia⁷. W razie odmowy wykonania tych czynności lub niewłaściwego ich wykonania, wójt niezwłocznie zawiadamia organ, któremu podlega kierownik lub który sprawuje nadzór nad nim. Działania w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia wójt wykonuje przy pomocy gminnego zespołu reagowania. Zespół składa się z szefa, zastępcy oraz grup roboczych o charakterze stałym i czasowym. Szefa gminnego zespołu i jego zastępcę, wyznacza wójt spośród osób zatrudnionych w urzędzie gminy, gminnych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach pomocniczych, osób posiadających wykształcenie specjalistyczne w zakresie ratownictwa, ochrony przeciwpożarowej, inżynierii bezpieczeństwa cywilnego lub zarządzania kryzysowego, absolwentów wyższych szkół wojskowych, a także spośród funkcjonariuszy pożarnictwa, wyznaczonych do wykonywania zadań poza jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej. Grupami roboczymi o charakterze stałym są grupa planowania cywilnego i grupa monitorowania, prognoz i analiz. Grupy te stanowią gminne centrum reagowania, będące komórką organizacyjną urzędu gminy. Centrum powinno być odpowiednio oznakowane, a jego lokalizacja podana do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający poinformowanie wszystkich mieszkańców gminy. Grupami roboczymi o charakterze czasowym są:

- grupa operacji i organizacji działań;
- grupa zabezpieczenia logistycznego;
- grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej.

⁷ *Zarządzanie kryzysowe w Polsce*, (red.) M. Jabłonowski, L. Smolak, Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztor w Pułtusk, Pułtusk 2007, s. 515.

Każda z grup roboczych stałych i czasowych realizuje odrębne zadania, które są koordynowane przez szefa zespołu reagowania. Grupy robocze są tworzone spośród osób zatrudnionych w urzędzie gminy, gminnych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach pomocniczych. W skład grup mogą wchodzić również specjaliści, eksperci, osoby zaufania społecznego, a także przedstawiciele organów administracji publicznej lub społecznych organizacji ratowniczych. Funkcjonowanie zespołów na szczeblu gminy, finansowane jest z budżetu samorządu terytorialnego, a członkowie zespołu reagowania kryzysowego nie pobierają wynagrodzenia za pracę w zespole.

Starosta jest kierownikiem starostwa powiatowego oraz zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży⁸. Starosta zatwierdza programy działania służb, inspekcji, straży, uzgadnia wspólne działanie tych jednostek na terenie powiatu oraz w sytuacjach szczególnych kieruje wspólnymi działaniami tych jednostek. Starosta jako zwierzchnik rządowej administracji zespolonej w powiecie jest przełożonym komendantów powiatowych PSP, Policji, inspekcji nadzoru budowlanego oraz jednostek przekazanych mu do dyspozycji przez właściwy organ do wykonania zadań na terenie powiatu. Ze względu na umiejscowienie na terenie powiatu służb, inspekcji i straży, których zwierzchnikiem jest starosta, szczebel powiatu jest uznawany za pierwszy i podstawowy poziom wykonawczy (reagowania) w sytuacji kryzysowej. W celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej oraz ich usuwania starosta może również wystąpić z wnioskiem o pomoc do innych jednostek organizacyjnych działających na terenie powiatu. W razie odmowy wykonania tych czynności lub ich niewłaściwego wykonania starosta niezwłocznie zawiadamia organ, któremu podlegają jednostki organizacyjne. Starosta może wydawać także polecenia wiążące wójtom, a w sytuacji, gdy wójt jest niezdolny do

⁸ *Bezpieczeństwo wewnętrzne RP w ujęciu systemowym i zadań administracji publicznej*, (red.) B. Wiśniewski, S. Zalewski, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2006, s. 10 i n.

kierowania lub niewłaściwie kieruje działaniami, starosta może wnioskować do wojewody o zawieszenie uprawnień wójta.

T. Pokusa i W. Duczmal podają, że „(...) do zadań starosty w ramach zarządzania kryzysowego należy:

- określanie zagrożeń związanych z rozwojem cywilizacyjnym lub siłami natury oraz zapobieganie tym zagrożeniom w odniesieniu do administrowanego obszaru,
- monitorowanie, alarmowanie ludności oraz koordynowanie działań ratowniczych i porządkowo-ochronnych przy pomocy powiatowego centrum zarządzania kryzysowego;
- kierowanie działaniami w sytuacji kryzysowej przy pomocy zespołu reagowania kryzysowego”⁹.

Starosta kieruje wyżej wymienionymi działaniami przy pomocy powiatowego zespołu reagowania kryzysowego¹⁰. Zespół składa się z szefa, zastępcy oraz grup roboczych o charakterze stałym i czasowym. Grupami roboczymi o charakterze stałym, a więc takimi, które działają przez wszystkie fazy zarządzania kryzysowego są: grupa planowania cywilnego oraz grupa monitorowania, prognoz i analiz. Grupy te stanowią powiatowe centrum zarządzania kryzysowego, będące komórką organizacyjną starostwa powiatowego lub komendy powiatowej.

Wojewoda kieruje działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej, jeżeli stan klęski wprowadzono na obszarze więcej niż jednego powiatu wchodzącego w skład województwa. W zakresie tych działań wojewodzie są podporządkowane organy i jednostki organizacyjne administracji rządowej i samorządu województwa działające na obszarze województwa oraz inne siły i środki wydzielone go jego dyspozycji i skierowane do wykonywania tych działań na obszarze

⁹ T. Pokusa, W. Duczmal, *Zarządzanie kryzysowe i działania logistyczne na przykładzie wybranych instytucji*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, Opole 2009, s. 243.

¹⁰ *Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, (red.) K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2007, s. 10.

województwa, w tym pododdziały i oddziały Sił Zbrojnych. Wojewoda w zakresie wykonywanych zadań podlega właściwemu ministrowi, do zakresu działania, którego należy zapobieganie skutkom danej klęski żywiołowej lub ich usuwanie¹¹. W razie niezdolności wojewody do kierowania lub niewłaściwego kierowania działaniami prowadzonymi w czasie klęski żywiołowej, minister może zawiesić uprawnienia wojewody oraz wyznaczyć pełnomocnika do kierowania działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia. Wojewoda nałożone zadania wykonuje przy pomocy wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego. W skład zespołu wchodzi szef, dwóch zastępców: stały i czasowy oraz grupy robocze o charakterze stałym i czasowym. Szef zespołu zwołuje posiedzenia nie rzadziej niż raz na kwartał, a w przypadkach wymagających natychmiastowej analizy i oceny zagrożeń oraz koordynacji działań ratowniczych może zarządzić posiedzenie zespołu w trybie natychmiastowym. Posiedzeniami zespołu kieruje szef, a w razie jego nieobecności jeden z zastępców. Szef zespołu zarządza co najmniej raz w roku ćwiczenia realizowane przez zespół w pełnym składzie, a po przeprowadzonym ćwiczeniu wnioski z jego przebiegu są wykorzystywane do doskonalenia i organizacji prac zespołu. Grupami roboczymi o charakterze stałym na szczeblu województwa są:

- grupa bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego;
- grupa planowania cywilnego;
- grupa monitorowania, prognoz i analiz.

Grupami roboczymi o charakterze czasowym na szczeblu województwa są:

- grupa operacji;
- grupa zabezpieczenia logistycznego;
- grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych lub inny minister, do zakresu działania którego należy zapobieganie skutkom danej klęski żywiołowej

¹¹ *Współpraca służb porządku publicznego z administracją rządową i samorządową*, (red.) A. Osierda, B. Wiśniewski, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2008, s. 8 i n.

wej zajmuje się kierowaniem działaniami prowadzonymi w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, jeżeli stan klęski żywiołowej wprowadzono na obszarze więcej niż jednego województwa¹². Minister działania te wykonuje przy pomocy Rządowego Zespołu Koordynacji Kryzysowej, składającego się z szefa, dwóch zastępców: stałego i czasowego oraz grup roboczych o charakterze stałym i czasowym. Szefa rządowego zespołu wyznacza minister właściwy do spraw wewnętrznych spośród sekretarzy i podsekretarzy stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zastępcę stałego Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji powołuje spośród nadzorowanych lub podległych mu centralnych organów administracji rządowej, wykonujących zadania w dziedzinie zapobiegania klęskom żywiołowym. Ze względu na rodzaj zagrożeń niemilitarnych, stałym zastępcą szefa zespołu jest najczęściej Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej. Zastępcę czasowego wyznacza minister właściwy do rodzaju zaistniałego zagrożenia, spośród osób zatrudnionych w urzędzie obsługującym tego ministra, w jednostkach organizacyjnych przez niego nadzorowanych oraz w urzędach obsługujących organy podległe temu ministrowi. Rządowy Zespół Koordynacji Kryzysowej składa się z grup o charakterze stałym i czasowym. Grupami stałymi są:

- grupa planowania wsparcia i analizy zasobów;
- grupa koordynacji działań kryzysowych;
- grupa koordynacji pomocy humanitarnej;
- grupa polityki informacyjnej.

W skład grupy planowania wsparcia i analizy zasobów wchodzi osoby powołane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych na wniosek Ministra Obrony Narodowej oraz ministrów właściwych do spraw: zagranicznych, administracji publicznej, zdrowia, zabezpieczenia społecznego, środowiska, kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, oświaty i wychowania, gospodarki wodnej, finansów publicznych, skarbu państwa, rolnictwa,

¹² *Kryzys i zarządzanie*, (red.) J. Prońko, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2006, s. 11 i n.

gospodarki, gospodarki morskiej, łączności oraz transportu, spośród sekretarzy i podsekretarzy stanu w urzędach obsługujących tych ministrów. W skład grupy koordynacji działań kryzysowych wchodzi osoby powołane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych na wniosek Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki, Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego, Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, Głównego Dyrektora Transportu Drogowego, Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty, Głównego Lekarza Weterynarii, Głównego Geodetę Kraju, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz osoby wyznaczone przez ministra właściwego ds. wewnętrznych, spośród osób zatrudnionych w urzędzie obsługującym tego ministra, w jednostkach organizacyjnych jemu podległych i nadzorowanych¹³. W skład grupy koordynacji pomocy humanitarnej wchodzi osoby powołane przez ministra właściwego ds. wewnętrznych spośród osób zatrudnionych lub pełniących służbę w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji. Przedstawiony skład grup roboczych, może być ponadto rozszerzony o inne osoby wyznaczone przez innych ministrów oraz innych ekspertów, specjalistów lub osoby zaufania społecznego. Skład grup roboczych o charakterze stałym, ustala minister kierujący działaniami w sytuacji klęski żywiołowej w zależności od rodzaju zagrożenia oraz rodzaju prowadzonych działań ratowniczych¹⁴.

Jak wskazują J. Dworzecki i R. Kochańczyk, „(...) rozpatrując problem udziału administracji zespolonej i niezespolonej w zarządzaniu kryzysowym warto zauważyć, iż w zależności od rodzaju zagrożenia, niektóre

¹³ *Administracja publiczna w systemie przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom dla ludzi i środowiska*, (red.) K. Liedel, J. Prońko, B. Wiśniewski, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała – Warszawa 2007, s. 10 i n.

¹⁴ R. Szynowski, *Zadania administracji publicznej w obszarze zarządzania kryzysowego*, [w:] *Administracja publiczna a bezpieczeństwo państwa*, (red.) Z. Piątek, B. Wiśniewski, A. Osierda, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2007, s. 40–52.

z nich będą pełniły rolę wiodącą, a niektóre pomocniczą¹⁵. Zadania służb wiodących w systemie zarządzania kryzysowego sprowadzają się do: pełnienia funkcji organizatora operacji, opracowania i aktualizacji planów operacyjnych na wypadek zaistnienia zagrożenia, opracowania propozycji decyzji oraz potrzeb dotyczących użycia sił i środków niezbędnych dla prowadzenia akcji ratowniczej pozyskiwanych z innych instytucji i podmiotów w ramach współdziałania itd. Szczegółowy podział kompetencji poszczególnych służb, inspekcji i straży w systemie zarządzania kryzysowego przedstawia się w tzw. siatce bezpieczeństwa, opracowywanej na poszczególnych szczeblach zarządzania państwem. W siatce bezpieczeństwa ujmuje się rodzaje zagrożeń, które mogą wystąpić na danym terenie oraz określa się rolę poszczególnych służb będących w dyspozycji danego organu administracji publicznej.

Wydarzenia ostatnich lat, jakie zachodzą w naszym państwie, potwierdzają konieczność istnienia spójnego i jednolitego systemu zarządzania kryzysowego. Spełnia on wiodącą rolę w zwalczaniu klęsk żywiołowych, nadzwyczajnych zagrożeń środowiska i likwidacji ich skutków oraz w akcjach poszukiwania i ratowania życia.

Bibliografia

1. *Administracja publiczna w systemie przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom dla ludzi i środowiska*, (red.) K. Liedel, J. Prońko, B. Wiśniewski, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała – Warszawa 2007.
2. *Bezpieczeństwo wewnętrzne RP w ujęciu systemowym i zadań administracji publicznej*, (red.) B. Wiśniewski, S. Zalewski, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2006.
3. Dworzecki J., Kochańczyk R., *Współczesne zagrożenia*, Gliwice 2010.
4. Konieczny J., *Bezpieczeństwo publiczne w nagłych i nadzwyczajnych zagrożeniach środowiska*, wyd. PANOPTIKOS, Poznań 1995.

¹⁵ J. Dworzecki, R. Kochańczyk, *Współczesne zagrożenia*, Gliwice 2010, s. 314.

5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483).
6. *Kryzys i zarządzanie*, (red.) J. Prońko, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2006.
7. *Multimedialna Encyklopedia Powszechna*, Oficyna Wydawnicza FOGRA, Kraków 1998.
8. Pokusa T., Duczmal W., *Zarządzanie kryzysowe i działania logistyczne na przykładzie wybranych instytucji*, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, Opole 2009.
9. Szynowski R., *Zadania administracji publicznej w obszarze zarządzania kryzysowego*, [w:] *Administracja publiczna a bezpieczeństwo państwa*, (Red.) Z. Piątek, B. Wiśniewski, A. Osierda, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2007.
10. Tyrała P., *Zarządzanie kryzysowe. Ryzyko – Bezpieczeństwo – Obronność*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2001.
11. Ustawa o zarządzaniu kryzysowym z dnia 21 maja 2007 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 89 poz. 590 z późn. zm.).
12. Wiśniewski B., *Obrona cywilna w krajowym porządku prawnym. Zbiór wybranych dokumentów*, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2008.
13. *Współczesne postrzeganie bezpieczeństwa*, (red.) K. Jałoszyński, B. Wiśniewski, T. Wojtuszek, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2007.
14. *Współpraca służb porządku publicznego z administracją rządową i samorządową*, (red.) A. Osierda, B. Wiśniewski, WSA w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2008.
15. *Zarządzanie kryzysowe w Polsce*, (red.) M. Jabłonowski, L. Smolak, Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztora w Pułtusku, Pułtusk 2007.